

Heinricus Schaevius

**Heinrici Schaevii, D. P. Cæs. & Gr. L. ac Poës. Profess. Sceleton Geographicum :
In usus Poëticos & Historicos adornatum**

Stetini: Typis Georgii Goetschii, An. 1654

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn181597141X>

Druck Freier Zugang

Jr B.
30. f. 3.

Fe - 238.

Et testamento Schaffeliano

GENEROSIS AC AMPLA SPIR
ADOLESCENTIA
AXELIO A LILIENTRÖHM

AXELIO BOHLIO
Heinrici Schævii, D.

P. Cæf. & Gr. L. ac Poët.
Profesf.

**SCELETON
GEOGRAPHICUM**

In usus
Poëticos & Historicos
adornatum.

STETINI,
TYPIS GEORGII GOETSCHII,
Pedag. Regii Typographi. An. 1654.

HEINRICUS SCHÆVIUS, D.

Antoni
K. J. J. J.

GENEROSIS AC AMPLÆ SPEI
ADOLESCENTIBUS

AXELIO A LILIENSTRÖHM,
&
AXELIO BOHLIO.

HENRICI SCHÆVII,
P. Cæf. & C. L. ac Poët.
Profest.

Non post Homerum Iliada pango, Generosi Juvenes, aut ululas Athenas, qui post Ortelios, Bertios, Mercatores, matrem osculor, atq; Geographica quædam divulgo. Illorum sane virorum tanta laus est, quantus eorum labor, quanta volumina. Interim sublimium arborum fructus ad usq; admirationem oculis abblandiuntur; at ex pumilis pomis nihil cunctati decerpimus. Proficimus ex compendiis; proficiscimur in vastis codicibus, & vix unquam domi sumus. Nec matutini oculi adultum Solem ferunt, nec gressus puerorum propendentes stolarum lacinias, nec qui quædam disciplina initiandi, robusta authorum scripta. Illud, jucundissimæ animæ, in ingeniolis vestris, quæ Deus & natura ad magnos usus dedicarunt, observatum est: exsculpi volunt; non fundi: artari; non excudi. Accipite ergo, vobisque consecratum habete breviculum, quod potiora terrarum aquarumq; nomina cum principiis artis expedit. Illa toto die in Poëtarum & Historiæ deliciarum vestrarum lectione occurrunt, reasumunturq; ab indiculo, qui ad distinctas Sceleti sedes singula reducit. His præcognitis non omnino rudes terræ hospites eritis; sed solidiorum scriptionum offas citra præfocationis metum facile admittetis. Valet.

V.

HENRICUS SCHÆVIUS, D.

1. *Notatio nominis seu Etymologia*: Geographia dicitur à γῆα, γαῖα vel γῆ terra, & γράφω.
2. *Definitio*: Geographia est totius globi terreni, cum aquis interfusis, quatenus nobis cognitus est, descriptio.

3. *Differentia* à vicinis quibusdam terminis, ut à

- Cosmographia*, quæ totum mundum visibilem depingit: id quod intendit Plinius.
- Chorographia*, quæ unam regionem e.g. Hispaniam, Germaniam &c. delineat.
- Topographia*, quæ particularem quendam locum, ut urbem, pagum, prædium, sylvam, montem, fluvium, agrum exhibet.
- Geodæsia*, quæ est ars agrimensoria, dicitur Ingenieur Kunst. Atq; ita Cosmographia includit Geographiam; hæc Chorographiam, quæ vicissim Topographiam pollicetur; in locis autem mensurandis operosa est Geodæsia.

4. *Circuli* qui vel

1. *Æquator*, qui & æquinoctialis & æquidialis græc. ἰσημερινός. Germ. die Linie. circulus major immutabilis: hujus officium est
1. Secare globum in duas partes, septentrionalem & australem.
2. Sub contactum Zodiaci, à quo bis secatur, monstrare æquinoctia: vernū in princip. ♈ & autumnale in ♎ per universum mundum.
3. Ostendere quoniam habitent sub *sphæra recta*, ut sunt ii qui sub ipso æquatore; vel sub *obliqua*, qui ultra citraque eum; vel sub *parallela*, qui sub polis mundi habitant.
4. Diei ac noctis in horas sectionem monstrare: singulis vero horis Sol 15. partes in eò absolvit. partes ejus in universum, sicut & omnium reliquorum, sunt 360. quas *gradus* vocant.
5. Longitudinem locorum mensurare.

In hoc Geographiæ Scelet. profant i. hæc generalia

2. *Tropici* sunt 2. minores circuli, à *æquatore* verito, quod in iis ☉ vel revertatur ad nos, vel divertatur à nobis: alter est

- Cancer* quem Sol attingit dum in cancro versatur.
- Capricorni*, quem in capricorno ☉ occupat: horum munus est

1. Tempus Solstitiorum i.e. initium æstatis & hyemis describere eademque opera diem longissimum & brevissimum monstrare.
2. Ostendere terminos viæ solaris in septentr. & merid. vel quod idem est, Zodiaci obliquitatem delineare.
3. Zonam torridam, per cujus medium æquator transit, includere.

3. *Polaris*, qui sunt 2. circuli minimi circa polos, alter est

- Arcticus*
- Antarcticus* horum functio est

1. Zonas frigidas utrinque circumscribere.
2. Cum tropicis Zonas temperatas constituere.
3. Polum Zodiaco largiri.

* Atq; hi 5. circuli dicuntur *Paralleli*.

4. *Meridianus* qui est major circ. & mutabilis: quia, quot dantur stationes per terram in longit. tot meridiani: transit enim per cujusvis loci & hominis verticem & pedes perque polos mundi: ejus officium est

1. Ostendere primario partes cœli orientales & occidentales, deinde & septentr. & meridiem.
2. Mediam diei noctisque partem demonstrare.
3. Indicem horologii in globo dirigere.
4. Latitudinem locorum, vel quod idem est elevationem poli dicere.

5. *Horizon*, circulus major & mutabilis: quot enim loca vel puncta tot horizontes: & qui vis est centrum sui horizontis: ejus munus

1. In cœlo & terra simul, Sphæras in duas partes æquales dividere, partemque cœli conspicuam quæ medietas una est, ab inconspicua dirimere, atque ita terram quoque mediam secare: diciturque *Rationalis*.
2. Ostendere quæ stellæ sint ortæ vel nondum.
3. In terra vel aquis spatium, quantum oculis describimus in plano vel æquore, circumdare, & dicitur *sensibilis* cujus diameter 5. mill. germ. cum tribus octavis Hujus positus, Rectus ne an Obliquus vel Parallelus sit, ex æquatoris dispositione, de qua supra, patet.

6. *Zodiacus*, circ. maj. immutabilis, qui Solem reliquosque planetas flexuoso inter duos tropicos, seu per Zonam torridam, moru vehit, Solemque singulis fere 30. diebus novo Zodiaci signo relinquit: cum Sol ferme singulis dieb. uno gradu deficiat, quo minus totum cum reliquis stellis fixis cœlum circumambulaverit, atq; ita toto circulo h. e. 360. gradib. post habitus anni elapsum indicat. quem defectum Luna singul. mensibus experitur.

5. *Puncta* quatuor, quorum duo sunt in cœlo; toridemque; iis exactè respondentia & ejusdem nominis in terra, dicunturque; *poli* seu vertices, à

- Arcticus* ab ἀρκτικός, urta, cuius constellatio vicina huic est, & Septentrio, à septem in urta stellis, quas Triones vocant: item Borealis & Hyperboreus & Aquilonaris, à vento qui inde spirat: hic semper nobis conspicuus.
- Antarcticus*, huic oppositus, qui & Australis & Meridionalis & Notius dicitur, semperque nobis sub Horizonte delitescit.

A 7. Men-

7 Circa Boetium fl. terminos Sabuit et
 prater maria, a Septentrione Anam
 fl. indeq. circa Calatravam civ. ad thne
 riam ducta linea.

+ intra Anam et Divium, ducta insuper
 linea a Comora urbe ad Calatravam.
 quamvis vero et hodie Portugallia Lusitania
 appellatur; Lusitania tamen fi
 nes olim versus orientem latius se ex
 tendebant.

1 a
 for

52

* ubi Episcopatus Bamberg, Wirzburg,
Eisnach, Brandenburg, Osnabruck et
Culmbach s. Bareut. Comitatus Henneberg

n,
nt
st-
st.
n.
g.
li-
n.
e-
r-
r-
g.
o-
n-
g.
s-
r-
r-
z
t,
i-
ie
n.
i-
i-
r-
e
k

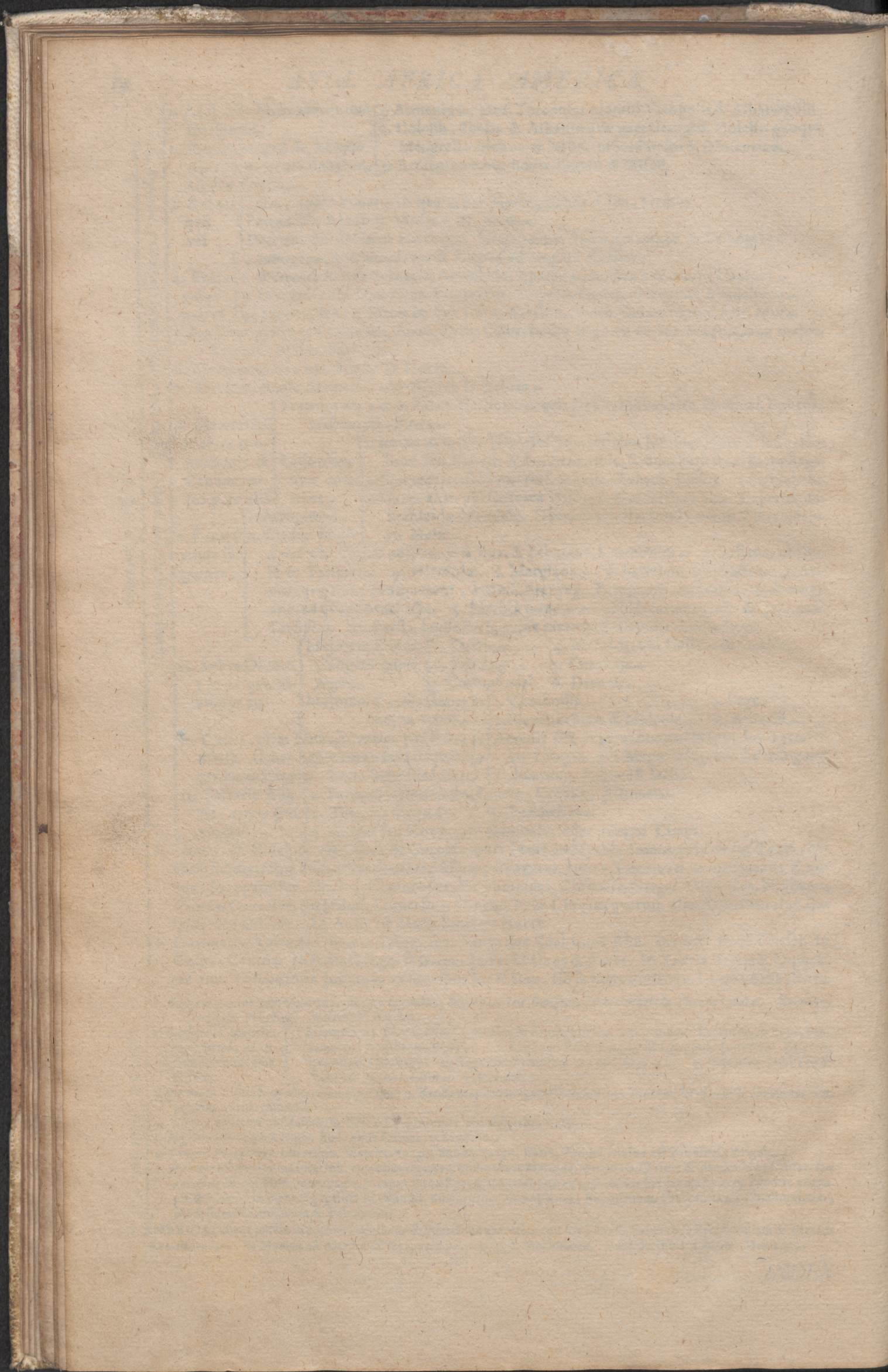
† hinc unq. ex sinistra Padis ripa: reliqui
dextro latera recipit Padis.
hinc non à Padis recipit, Veroniam alium
q. in mare inferum.
† in mare superum

1. Ad ASIAM MINOREM adhuc spectantes.
2. CHALDÆA quæ & Babylo-
nia, cujus urbes Babylon,
Ur seu Orcha.
3. ARABIA Felix, hodie *Ayman*, in qua urbes Mecca, Saba, Aden, Ormus.
quæ Petraa, ubi Arach & Medina. It. Petra.
vel Deserta; ubi Desertum Sin & Sur. Israelitarum statio 40. annor. & Eziongeber.
Gomagena, ubi Samosatus & Alepus ad Singam fluvium.
4. SYRIA 2. Seleucia, in qua Seleucia, Antiochia, Apamea, Laodicæa & Lucus Daphne.
cujus partes 3. Cælefyria, ubi Damascus, Palmyrene, Tripolis, Gadera, Hippos, Philadelphia.
4. Idumæa, seu Philistina in qua Gaza, Ascalon, Azoth, Gerar, Ekron, Seir, Mons.
5. PHOENICIA, in qua Ptolomais, Acon, Tyrus f. Zor, hodie il porto de Sur, Sidon, Cana major, Tripolis, Biblus, Bothrys.
6. MESOPOTAMIA, ubi Edessa & Haran.
7. ASSYRIA, hodie Arzerum, ubi Ninive & Arbela.
Transjordana quæ habet Hesbon, Aroer, Debir, Mahanaim, Phanuel, Ephron, Atharoth, Bosra.
8. PALÆSTINA
f. terra promissionis & Cisjordana
Canaan. e. quæ continet
jus pars alia
9. PERSIA
cujus regiones
10. INDIA ORIENTALIS quæ dividitur in
11. CHINA, olim Sina, in varias præfecturas dividita. Urbes habet magnas 240. quarum primaria Paquin. Supra hanc sunt Seres.
12. Tartaria Asia-tica cujus provincie
1. Armenia major f. Turcomannia, ubi Nicopolis & Albanopolis.
2. Colchis, Iberia & Albania quæ pars Georgia. Colchis quoque Mengrelia dicitur & habet urbes Phasin & Dioscoriad.
3. Armenia minor hodie Pegian & Bosoë.
1. JUDEAM, in qua Hierosolyma, Jericho, Jamnia, Joppe f. Jaffa, Herbron seu Kiriath Arba, Arimathia, Lidda, Bethania, Bethphage,
2. SAMARIAM, ubi Samaria f. Sebaste, Sichem, Endor. (Bethlehem.
3. GALILÆAM, ubi Cæsarea Philippi, Nazareth, Cana, Capernaum, Bethsaida, Magdala, Tiberias, Chorazin ad Lacum Tiberiadem.
It. Nain.
1. Orixæ. 4. Malabar, ubi Calicut & Cochin.
2. Narlinga. 5. Cambaja.
3. Coromandel. 6. Decam,
1. Cambodia. 3. Pegu.
2. Siam ubi Siam & Malacca. 4. Bengala.
1. Tartaria deserta, ubi Tumen, Cosaka, Astracan.
2. Tartaria Zagetay. 3. Turchestan.
4. Cataja seu Kitay, ubi Cambalu, sedes Magni Cham.
1. *Egyptum*, cujus urb. Cairum f. Alkair quondam Memphis seu Babylon, Alexandria & Pharos Insula. Damjata quondam Pelusium, Rosetta f. Raschit.
2. *Barbaria* f. Maurita-
nia, in qua M. A-
tias. regiones ejus
6. sunt
1. Marmarica f. Barca, olim Cyrenaica & Pentapolitana, à 5. urbibus: Berenice, Arsione, Pro-
lemaide, Apollonia, Cyrene. 2. Regnum Tunetanum, ubi Hippo, Tunetum, Utica &
quondam Carthago. 3. Regnum Tremisanum, ubi Algyra. 4. Fescanum, ubi Fez &
Tanger. 5. Maracum. 6. Darense.
3. *Numidia* f. Biledulgerit, cujus sex regna 1. Zanhagen, Zuenzigam, Targam. 4. Leptam, Berdoam & Goagam, cum
urbibus ejusd. nominis.
4. *Libya*, exterior ubi desertum Eleocat vel interior ubi desertum Sarra.
5. *Nigritarum*, regio à Nigro fluv. alias Guinea, urbs Mina.
6. *Congi* f. Manicongo, ubi regna. Bamba, Songo, Sundi, Pango, Batta, Pemba, vicina est provincia Angola.
7. *Æthiopia*, superior seu interior: ejus olim regna 26. hodie tenet Melinda, Mombasa, Qviola & Mosambique: Infer. seu
exterior est ubi Monomotapa, ibi & caput Bonæ Spei & Montes Lunæ ex quib. Nilus per lacum Zaire & Zembre erumpit & 7. ostiis in mare Ægyptium se effundit, dicunturque: Canopicum, Bobbitinum, Sebenniticum, Phadineticum, Medesium, Thaniticum & Pelusiaticum.
4. AMERICA, cujus partes in cursiva regionum delineatione recensitæ: ex his Canada habet in se Etocilandiam & Terram de Laborador. In Mexico est Mexica & Acapulco portus, ibi & Mechoacan. Vide & Insulas in sinu Mexicano.

1. Regiones, præter eas quas ad Græciam ex Asia minore delineaviimus suntque;

2. ASIAE NOTAMUS

3. AFRICAE, partes sunt

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Herzogthum Schwaben. 21 Abte.
Herzogthum Niederrhein. Resident. zu
Witgen. Universit. zu Lütgen.
Markgrafen von Baden 2 Häuser.
Baden Baden, und Baden Durlach.
Erzst. von Johanneßen, Lüneburg,
Meinungen, Moulthor, Niederrhein.
Kloster Städte: Aibling, Mammings, Wörling.
Alm. Abt. von Hilberstein. Nollweil Ein.
In am Landau, Gallen, Wissemb.

8. Ober-Rheinische.
Herzogthum Nassau. Resident. zu Landau
oder Jülich. 2 Häuser. 2 zu Lütgen.
Jülich. 2 Häuser. 2 zu Lütgen.
Köln. 2 Häuser. 2 zu Lütgen.
Herzogthum Lothringen. 2 Häuser.
Herzogthum von Lothringen. 2 Häuser.
Jülich. 2 Häuser. 2 zu Lütgen.
Landgrafschaft Elsass.
Landgrafschaft Nassau. 2 Häuser.
Landgrafschaft Dillenburg. 2 Häuser.
Landgrafschaft Hildesheim. 2 Häuser.
Landgrafschaft Thüringen. 2 Häuser.
Landgrafschaft Ravensberg. 2 Häuser.
Landgrafschaft Lüneburg. 2 Häuser.
Landgrafschaft Meissen. 2 Häuser.
Landgrafschaft Thüringen. 2 Häuser.

9. Westfälische.
Landgrafschaft Hildesheim. 2 Häuser.
Landgrafschaft Thüringen. 2 Häuser.
Landgrafschaft Ravensberg. 2 Häuser.
Landgrafschaft Lüneburg. 2 Häuser.
Landgrafschaft Meissen. 2 Häuser.
Landgrafschaft Thüringen. 2 Häuser.
Landgrafschaft Ravensberg. 2 Häuser.
Landgrafschaft Lüneburg. 2 Häuser.
Landgrafschaft Meissen. 2 Häuser.
Landgrafschaft Thüringen. 2 Häuser.

10. Niedersächsische.
Herzogthum Lüneburg. 2 Häuser.
Herzogthum Hannover. 2 Häuser.
Herzogthum Braunschweig. 2 Häuser.
Herzogthum Mecklenburg. 2 Häuser.
Herzogthum Oldenburg. 2 Häuser.
Herzogthum Schleswig. 2 Häuser.
Herzogthum Holstein. 2 Häuser.
Herzogthum Jütland. 2 Häuser.
Herzogthum Dänemark. 2 Häuser.
Herzogthum Preussen. 2 Häuser.

